

La moneda a Mallorca durant la Guerra del Francès i tres tresors catedralicis.¹

JAUME BOADA SALOM*

No creiem aventurat afirmar que el sistema monetari vigent a les Balears en iniciar-se la Guerra del Francès tenia un caràcter dual perquè hi convivia el sistema tradicional mallorquí (expressat en lliures, sous i diners, que encara s'usaria a efectes comptables durant gairebé un segle més) amb el castellà. Tot i que corrien peces del sistema castellà amb el facial en maravedisos (les quals eren menys valorades i apreciades per pertànyer a un sistema que la major part de la població considerava aliè), la major part de moneda de coure era mallorquina. Entre elles, n'hi havia una proporció apreciable que havia estat encunyada en temps tan remots com l'Edat Mitjana, tal i com ho reconeixen dos mallorquins, el polifacètic intel·lectual Pere d'Alcàntara Penya (1823-1906) i el numismàtic Àlvar Campaner i Fuertes (1834-1894), en un encreuament d'articles en què recorden els tipus de monedes que veren circular durant les seves vides, que incloïen doblers, diners i malles encunyades entre els regnats de Jaume II i Felip V.² En el mateix text, també afirmava haver vist circular reials de plata posteriors a la reforma de Ferran el Catòlic del 30 de març

* Investigador i membre de la SCEN.

1. Ja tractàrem aquest assumpte a Jaume BOADA SALOM: "Les monedes mallorquines de la Guerra del Francès". *Estudis Baleàrics* 86/87 (homenatge a Josep Font i Trias, 1913-2000). Conselleria d'Educació i Cultura. Govern de les Illes Balears. Palma, 2006-2007, p. 147 - 156. D'aquell article s'extragueren alguns arguments per introduir el tema a Jaume BOADA SALOM: "La moneda a Mallorca durant la Guerra del Francès i les notícies relacionades a les actes capitulars". *El bisbe Nadal i la Catedral de Mallorca en el Bicentenari de la Constitució de 1812*. II Jornades d'Estudis Històrics de la Seu de Mallorca (coord.: Pere Fullana i Mercè Gambús). Catedral de Mallorca. Palma, 2013, p. 163-188. A partir d'aquest treball, s'ha redactat la versió revisada present, de la qual s'han eliminat al·lusions a fets i conceptes prou coneguts en l'àmbit numismàtic i a la qual s'han afegit alguns arguments que no foren esmentats aleshores.

2. Pere d'Alcàntara PENYA i NICOLAU: "Monedas corrientes o en uso en la isla de Mallorca". *Revista Balear de Literatura, Ciencias y Arte*, tom 2. Palma, 1873, p. 22-26. Respongué i matisà Àlvaro CAMPANER i FUERTES: "Algo sobre monedas". *Revista Balear de Literatura, Ciencias y Arte*, Imprenta de Felipe Guasp y Vicenç. Palma, 1874, tom 3, p. 70-74.

de 1508, tot i que bastant gastats, malgrat que moltes evidències documentals fan palès el fet que les monedes de metall noble que corrien eren, primordialment, les d'encuny castellà perquè eren acceptades, no només als dominis hispànics, sinó també arreu del món. Acudint a l'Arxiu Capítular de Mallorca, no és difícil trobar, a les actes capitulars dels segles XVIII i XIX, referències a pagaments de expressats en doblons (peces d'or de vuit escuts), en peces de vuit reials castellans de plata, en "durillos" (peces de mig escut d'or) i, a partir del darrer terç del segle XVIII, en "pessetes", referint-se a monedes de dos reials castellans. Val a dir que aquest caos monetari es donava també a la resta de territoris de la corona espanyola.

Primeres encunyacions d'emergència de 1808

Com a qualsevol altre conflicte armat, la Guerra del Francès suposà, per ambdós contendents, una creixent necessitat de fons econòmics sobretot per poder pagar llurs exèrcits, però també per fer front a les demandes de la població. Per la seva banda, i a mida que ocupaven el territori peninsular, els francesos feren emetre moneda a Madrid, Barcelona, Sevilla i una mica de coure a Segòvia. Quant al bàndol espanyol, i a falta d'un poder centralitzat, s'anaren establint a cada regió les juntes superiors per poder resoldre localment els problemes que sorgien en el decurs del conflicte; moltes d'aquestes juntes decretaren l'obertura de seques d'emergència. A Balears, es constituí la Junta Suprema del Regne de Mallorca el 30 de maig de 1808, que només dos dies més tard, l'1 de juny, ja acordava la recollida d'objectes d'or i plata de les esglésies que no fossin necessaris per al culte amb la intenció de destinar-los a l'encunyació extraordinària de moneda ateses les necessitats provocades pel començament de la Guerra del Francès a la península i pel bloqueig que *de facto* comportava a les Balears. A la Catedral de Mallorca, aquesta decisió del poder civil arribà el 14 de juny en forma d'un ofici signat pel bisbe Nadal, datat quatre dies abans,³ en què exigia als canonges que fessin un inventari de tots els objectes d'or i de plata de la Seu, indicant-ne el pes i assenyalant quines d'elles eren necessàries per al culte. En la sessió extraordinària del dia següent, el 15 de juny, el Capítol encarregà al *custos* que dugués a terme aquest inventari.⁴ Curiosament, aquell mateix dia la Junta Superior celebrà una sessió en la qual un alt funcionari anomenat Bonín presentava un informe sobre encunys i s'acordava encarregar-li fabricar monedes de "doblon de 4 duros, peseta de 4 reales y seisceta de cobre".⁵

D'aquests tres tipus de moneda, no hi ha constància que es fabricassin els doblons de quatre duros d'or ni tampoc les pessetes de quatre reials de plata. Sí s'encunyaren, en canvi, tres tipus de monedes de plata, totes amb un facial de 30 sous

3. Arxiu Capítular de Mallorca (ACM). 01-10-ACA064 (1808-1810), p. 81.

4. ACM. 01-10-ACA064 (1808-1810), p. 91.

5. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismàtica Balear*, apèndix 54, p. 335.

mallorquins, que presenten un pes més proper als vuit reials castellans que als quatre reials de què parla l'anotació de les actes de la Junta Superior. Al llarg de l'estiu s'anà recol·lectant metall preciós per a l'operació (el 23 de juny i el 9 de juliol, la Junta Suprema admeté importants donacions de Joan Despuig i Jeroni Ignasi Ribera⁶) i s'anaren fent els preparatius per fabricar les primeres monedes, que tendrien forma octogonal atès que la maquinària per fer-ne de rodones s'estava endarrerint (fig. 3a, 3b, làmina).⁷ En les sessions del 12 i 13 d'agost, tenint en compte el retard que experimentava l'encunyació de moneda, es demanà al fidel contrast Tomàs Cuschieri, a qui s'havia encarregat l'operació, que presentàs una mostra de la nova moneda, que s'aprovà, i que n'acceleràs l'encunyació. En la sessió del 15 d'agost, s'acordà donar a conèixer la nova moneda al públic,⁸ la qual cosa es feu mitjançant la publicació d'un ban dos dies més tard.⁹ En aquest ban es deia que la moneda mostraria les armes de la ciutat en una cara i el valor facial i la data en l'altra.

En la sessió del mateix 17 d'agost, es posava de manifest que ja s'havien encunyat molts cospells octogonals i s'instava a Cuschieri que acabàs d'encunyar tots els que tenia.¹⁰ L'intendent va presentar a la Junta Suprema de Govern el primer duro rodó, fabricat per "un tal Bonnín", segurament el mateix personatge que havia fet l'informe sobre els encunys, a qui s'encarregà que també fabricàs moneda, en les quals havia de figurar el nom del rei i les armes de la ciutat.

Quant a la *seisceta* de coure (peça de sis doblers, equivalent a 12 diners o un sou), en la mateixa sessió del 17 d'agost l'intendent va mostrar-ne una a la Junta, la qual determinà, emperò, que Cuschieri en presentàs una altra abans de prendre una resolució definitiva en aquest assumpte. En l'acta de la Junta Suprema de la sessió del 6 de setembre següent se'n tornà a parlar però, lluny de prendre cap decisió definitiva, s'encarregà a dos dels seus membres, Bernat Contestí i Jordi Pasqual, que en la sessió següent presentassin les seves reflexions sobre la conveniència d'encunyar-ne.¹¹ Les seves conclusions foren presentades davant el poder civil el 20 de setembre i incloïen l'exposició dels inconvenients que podria presentar l'augment de la moneda de coure, els quals foren refutats per un altre membre de la Junta, Nicolau Campaner.¹²

Començant pel fet de la seva extrema raresa (actualment només se'n coneix un exemplar), tots els indicis indiquen que finalment aquesta peça de 12 diners no es

6. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismática Balear*, apèndix 54, p. 335.

7. Juan LLABRÉS BERNAL: *Noticias y relaciones históricas de Mallorca – Siglo XIX*, tom I, p. 186. Sociedad Arqueológica Luliana. Palma, 1958.

8. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismática Balear*, apèndix 54, p. 335.

9. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismática Balear*, apèndix 55, p. 336.

10. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismática Balear*, apèndix 56, p. 336.

11. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismática Balear*, apèndix 56, p. 336.

12. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismática Balear*, apèndix 56, p. 337. Tant les conclusions com les seves refutacions romanen desconegudes a dia d'avui.

va adoptar, és a dir, no passà de ser una prova i mai no va entrar en circulació. De fet, ni tan sols el numismàtic Àlvar Campaner la va conèixer ja que, en la seva clàssica “*Numismàtica Balear*” de 1879, afirma que només s’encunyaren duros.¹³ No fou fins al 1981 en què un article publicat a l’*Acta Numismàtica* 11 donava a conèixer per primera vegada aquesta moneda (fig. 1, làmina).¹⁴ L’autor de l’article afirma que és aventurat assegurar que la moneda publicada fos la que l’intendent va mostrar a la Junta Suprema de Govern: efectivament, el dubte rau en la incògnita de saber si es tracta de la que es va presentar en primera instància o de la que posteriorment va encunyar Cuschieri a petició de la Junta Superior, però hi ha pocs dubtes que la peça de què es parla representi una prova de la moneda menuda que es plantejava introduir en aquell moment històric. La descripció física de la peça seria la següent: en l’anvers, una creu equilateral, amb la inscripció FERNANDO VII al voltant; en el revers, un castell encimbellat amb una palmera, entre el número 12 i la lletra D (representatiu del valor, 12 diners) i, damunt, la data d’encunyació, 1808.

Tornant als duros de plata, ja hem vist que el ban amb què es donaren a conèixer els octogonals indicava que mostraven les armes de la ciutat, el facial i la data. Aquesta instrucció, emanada del poder civil i que Cuschieri sembla que seguí literalment, l’abocà a cometre un error que fou reconegut i esmenat en la sessió del 6 de setembre: els duros octogonals fets fins aquell moment i posats en circulació (uns quaranta) no mostraven el nom del rei Ferran VII (fig. 3a, làmina), per la qual cosa es decidí ordenar que tots aquells que els tenguessin en llur poder els lliurassin a la Tresoreria de l’exèrcit perquè fossin bescanviats per un altre amb el nom del monarca (fig. 3b, làmina). Aquesta ordre fou publicada en un ban en el qual també es donaven a conèixer els duros rodons (fig. 4 i 5, làmina),¹⁵ però sembla que no tots els duros sense el nom reial foren bescanviats ja que actualment se’n coneixen uns pocs, força cotitzats en el mercat numismàtic i que formen part d’algunes comptades i exclusives col·leccions.

Recollida de plata per a encunyacions a Sevilla

Els volums d’encunyació dels duros de 1808 són, ara per ara, desconeguts. És necessari fer un buidatge arxivístic per localitzar els documents que els detallin, els quals segurament existeixen però que ni el mateix Campaner no semblà localitzar a l’hora de redactar la seva *Numismàtica Balear*. Això no obstant, podem intuir que els tiratges dels tres tipus de duros de 30 sous obsidionals coneguts (un octogonal i dos rodons) foren prou importants com per satisfer, juntament amb la resta de tipologies de duros de reials castellans, les necessitats internes del Regne de Mallorca,

13. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismàtica Balear*, p. 234.

14. Antonio OROL PERNAS: “Nueva moneda mallorquina de doce dineros – 1808”. *Acta Numismàtica* 11, p. 219 - 222. Societat Catalana d’Estudis Numismàtics, Institut d’Estudis Catalans. Barcelona, 1981.

15. Àlvar CAMPANER I FUERTES. *Numismàtica Balear*, apèndix 56, p. 336 – 337.

fins i tot en un moment en què hi arribaven contingents importants de peninsulars que fugien de la invasió francesa. A més, els tres duros mallorquins són peces que no presenten una gran raresa, fet que sol indicar que, en el seu moment, foren d'ús habitual.

A l'espera d'una confirmació documental, és molt probable que, més enllà de 1808, es continuàs amb la recollida de plata de les esglésies i es continuassin encunyant peces de 30 sous sense que se'n variàs la data. En aquest context, arribà a Mallorca, a començaments de 1810, una ordre reial de molt difícil compliment que es basava en unes circumstàncies que no afectaven l'illa.

La Junta Suprema Central, desplaçada a Sevilla per les circumstàncies de la guerra, havia emès una ordre, datada el 6 de desembre de l'any anterior, en què es feia ressò de la urgent necessitat que les esglésies, convents, catedrals, confraries i qualssevol altres institucions religioses de tot Espanya trametessin llurs objectes de plata a la capital andalusa perquè allà s'hi encunyàs moneda. El motiu de la mesura era doble: per una banda, es deia que la plata de les esglésies era un dels reclams més poderosos per a l'avanç de les tropes franceses perquè als seus soldats se'ls encoïntava amb la promesa de trobar els temples espanyols plens a vessar d'or i plata; per l'altra, la conversió d'aquests metalls preciosos en moneda era més que necessària per poder pagar els soldats espanyols. Aquestes ordres arribaren també a la Catedral de Mallorca acompanyades d'una carta d'Esteban Varea, de la Junta Suprema Central desplaçada a Sevilla, i contingudes en un ofici imprès, datat unes setmanes més tard,¹⁶ però foren molt poc comentades segurament ateses les circumstàncies especials de l'illa: encara que patia un bloqueig marítim, no havia estat ocupada pels francesos (per tant, el seu or i la seva plata no corrien gran perill de caure en mans enemigues), el metall preciós ja s'estava emprant per a encunyar una moneda pròpia i necessària per a l'illa i, finalment, el transport de metalls preciosos a Sevilla no hauria fet més que exposar l'embarcació que els transportàs a un atac francès força probable.

La instrucció original,¹⁷ emperò, introdueix el "préstec forçós" de plata per part dels particulars: se'ls cominava a lliurar la meitat de l'or i de la plata llaurats que tenguessin en llur poder (per això també haurien de declarar la totalitat de metall que fos de la seva propietat), que podien redimir pagant vint reials per cada unça de plata i tres-cents vint per cada unça d'or (art. I); a canvi del metall, l'autoritat havia de lliurar un paper nominal al particular amb el pes total i el nombre de peces de què constava el lliurament (art. IV); sempre acompanyades de les relacions de donants i de les quantitats, les peces s'havien d'enviar a l'intendent provincial (art. VI), qui

16. ACM. 01-10-ACA064 (1808-1810), p. 229.

17. La instrucció a què hem fet referència abans es troba, com hem dit més amunt, inclosa en un ofici. La instrucció del 6 de desembre és un text de set pàgines, dividit en catorze articles.

faria que un fidel contrast les pesàs i n'esbrinàs la llei per, posteriorment, trametre-les al tresorer general (art. VIII), qui finalment les enviaria a la casa de moneda (art. IX). El préstec dels particulars quedava considerat com a deute de l'Estat i, com a tal, seria extingit tan aviat com ho permetessin les circumstàncies (art. XII); fins i tot es contemplava la possibilitat que aquests documents acreditatius es poguessin fer servir per adquirir béns.¹⁸ Finalment, s'advertia que tot aquell que amagàs o deixàs de declarar joies (s'exceptuaven els petits ornaments femenins i els objectes que els argenters tenien a la venda, art. XIII) seria penalitzat amb la seva confiscació i amb el pagament de quatre vegades el seu valor (art. XIV).

Tot i provenir d'un estament superior que actuava en nom del rei Ferran VII, no sembla que l'ordre d'enviar metall a Sevilla s'arribàs a complir; de fet, molt poc temps més tard, l'1 de febrer de 1810, la capital andalusa es rendia. En una circular impresa a l'Illa de León, a Cadis, i datada el 25 de maig, ja es deia que les joies d'or i de plata provinents de les esglésies, comunitats eclesiàstiques i particulars havien de ser traslladades a "punts segurs"; només podien quedar als temples els "vasos necessaris per consagrar" i es considerava que la resta d'objectes eren "*armas que se reservan al enemigo para que mas á su placer viole la Religion, la independencia y los derechos augustos de nuestra Nacion*".¹⁹

La Seca Ambulant de Catalunya

Els avanços francesos en territori català foren importants fins 1811. La Junta Superior de Govern de Catalunya també havia decidit establir una seca a Reus, ciutat que albergava el segon gremi d'argenters més important de Catalunya després del de Barcelona. La fabricació de la maquinària s'inicià l'1 de febrer de 1809, però els successius setges i alliberaments de la vila tarragonina feren que la maquinària es mogués entre Reus i Tarragona diverses vegades fins quedar establerta provisionalment a Tarragona després de l'ocupació de Reus, el 5 d'agost de 1810.

A començaments de maig de 1811, el setge de les tropes franceses sobre Tarragona s'intensificà considerablement. En la sessió del 27 del mateix mes, el Capítol de la Catedral de Mallorca aprovà l'enviament d'un ajut econòmic de mil lliures mallorquines a la Junta Suprema de Catalunya per auxiliar-la en la defensa de la ciutat.²⁰ Casualment, aquell mateix dia s'embarcava la maquinària de la seca ambulant catalana per traslladar-la a Mallorca i allunyar-la del perill francès. Tot l'equipament per a fabricar moneda arribava a l'illa sis dies més tard, el 2 de juny, fet del qual se'n va fer ressò el *Diario de Mallorca*.²¹ Perquè la seca s'instal·làs a Palma,

18. En aquest sentit, aquests documents es podrien considerar com a uns precedents del paper moneda.

19. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 73.

20. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 58.

21. *Diario de Mallorca* (3 de juny de 1811), p. 4.

les autoritats mallorquines cediren un edifici que es trobava en desús en ple centre de la ciutat: l'Estudi General Lul·lià.

Un cop instal·lada la seca ambulant a Palma l'agost de 1811, es reprengueren les encunyacions de moneda de plata fent ús de la matèria primera transportada des de Tarragona, recol·lectada a Catalunya com a conseqüència de les crides a la població a donar les seves joies i vaixelles. També s'encunyà moneda d'or per primera vegada, començant per les peces de dos escuts a partir de 1811 (el 1813 arribarien les de vuit escuts). Encara dins 1811, el novembre es feren noves crides a la població mallorquina per lliurar les seves joies d'or i de plata directament a la fàbrica de moneda, exceptuant-ne les joies femenines.²² La petició també arribà a la Catedral de Mallorca,²³ als capellans sota la jurisdicció de la qual, els residents a la parròquia de l'Almudaina, es comminava a lliurar una llista signada i jurada dels objectes d'aquests metalls que tenguessin en llur poder,²⁴ en compliment de l'ordre del 6 de desembre de 1809. Per a la recepció d'aquestes llistes es designà el domer de la Catedral, Rafel Esteve.²⁵ Aquestes col·lectes i les que vengueren després suposaren una enorme pèrdua de patrimoni en forma de joies de gran valor històric i artístic.²⁶

A finals de febrer de 1812 s'inicià l'encunyació de la moneda de 12 diners (fig. 2, làmina), destinada a renovar el numerari local a tot Balears.²⁷ Aquesta peça, probablement la més emblemàtica de la numismàtica mallorquina feta a l'època contemporània, assolí un èxit notable entre la població. Juntament amb la resta de peces menudes d'encuny mallorquí (doblers i tresetes, principalment) romangué en circulació almenys fins 1867, quan s'introduí la pesseta.²⁸

En acabar la guerra, el règim absolutista de Ferran VII atorgà la responsabilitat d'encunyar moneda a unes poques seques peninsulars. Com a resultat d'això, i atesa la manca de metalls, la Seca de Catalunya va deixar de funcionar el 10 de juny de 1814 i fou liquidada.

Controvèrsia per les “joies de Déu” mallorquines

Una circular signada pel president de la Junta Superior provincial, Galceran de Vilalba, i datada el 18 de desembre de 1811, comunicava l'acord al qual s'havia arribat amb el vicari general en relació als objectes de plata de les esglésies que po-

22. Juan LLABRÉS BERNAL: *Noticias y relaciones históricas...*, p. 336.

23. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 148.

24. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 153 v. i 155, en compliment d'una ordre tramesa pel vicari general, continguda en les pàgines 154 i 154 v.

25. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 156.

26. Joaquín Maria BOVER: *Historia de la Casa Real de Mallorca y noticia de las monedas propias de esta isla*. Palma, 1855, p. 194.

27. Xavier SANAHUJA: *La Seca del Principat de Catalunya (1809-1814)*, Museu d'Art i Història de Reus. Reus, 2003, p. 28.

28. Pere d'Alcàntara PENYA I NICOLAU: “Monedas corrientes o en uso en la isla de Mallorca”. *Revista Balear de Literatura, Ciencias y Arte*, tom 2. Palma, 1873, p. 22 i 23.

dien eximir-se de ser lliurats per fondre i encunyar moneda: a cada altar o capella podia romandre-hi una llàntia de plata, i tres en l'altar major de la Catedral.²⁹ Aquest document fou traslladat al Capítol tres dies més tard perquè prengué les disposicions pertinents orientades a complir l'ordre. No obstant això, no se'n tornà parlar fins al 2 de gener de l'any següent: tot i que, en un principi, s'acceptaven per majoria les disposicions contemplades en l'acord entre el poder civil i l'eclesiàstic d'aquella circular, un dels canonges, Joan Dameto, expressà el seu vot particular perquè es redimís la plata amb els doblers de la Mensa Capitular per tal d'evitar “despullar Déu de les seves joies”. Quatre canonges més s'adheriren a aquesta proposta i, aparentment, encara no es prengué una decisió ferma.³¹

A mitjan març de 1812, l'assumpte del lliurament de la plata de la Catedral de Mallorca tornà a sortir en les deliberacions dels canonges. En la reunió del 16 de març de 1812 es llegí una carta de la Junta Superior Provincial, datada dos dies abans, en què s'insistia en el compliment del Reial Decret del 20 de maig de l'any anterior (l'obligació de les esglésies a lliurar la plata no necessària per al culte, amb les exempcions esmentades). La circular comissionava un tal Joan Alcover per rebre les joies entre les 9 del matí i les 12 del migdia, i entre les 3 i les 5 de l'horabaixa del dia següent.³² No es degué complir aquest primer termini perquè al dia següent, 17 de març, els canonges encara tractaven l'assumpte i decidiren “discutir amb maduresa si la suposada necessitat era conforme a allò que establien els sagrats cànon” en una sessió extraordinària el dia 21 següent, a les 3 de l'horabaixa. Això no obstant, hi hagué quatre canonges que volgueren emetre un vot particular favorable a complir les ordres immediatament.³³ La divisió en el si del Capítol de la Seu era evident.

En la sessió del 21 de març es tornà a deliberar sobre el lliurament de les joies a la Junta Provincial. Al final, es determinà respondre a l'autoritat civil que l'Església no podia lliurar les joies perquè només n'era la dipositària i opinava que primer s'havien de recollir l'or i la plata dels seglars.³⁴ Amb aquesta maniobra, el Capítol pretenia eludir la seva responsabilitat sobre les joies de la Catedral atribuint-se un paper de mer custodi sobre uns objectes que, segons els canonges, eren de propietat divina.

Deu dies més tard, el 31 de març, el Capítol tornà rebre un ofici, datat el 28, amb què la Junta Provincial insistia en el lliurament de les llànties de plata per a fabricar moneda, en compliment del que havien ordenat les Corts de Cadis el 8 de maig de

29. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 163.

30. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 164.

31. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 168 – 168 v.

32. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 231 – 231 v.

33. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 233.

34. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 233 – 233 v.

l'any anterior, i advertia que, en cas d'entestar-se en la desobediència, es veuria en la desagradable obligació d'imposar sancions a l'òrgan catedralici i d'informar el Consell de la Regència. També exigia l'enviament d'una còpia de les actes de les sessions en què el Capítol hagués tractat l'assumpte,³⁵ encàrrec que no s'aprovaria dur a terme fins a l'1 de maig.³⁶ Continuant amb la tàctica dilatòria, es decidí convocar una sessió per al dia següent, 1 d'abril, en què les posicions no canviaren substancialment: la majoria dels canonges insistiren en la idea que, abans de lliurar la plata de les esglésies, s'havien d'exhaurir les joies que els particulars tenguessin l'obligació de donar, decisió que, segons ells, no contravenia les ordres de les Corts perquè no implicava una negativa. Tot i això, hi continuà havent alguns vots discordants: als quatre canonges que havien votat favorablement al lliurament immediat de la plata, se'ls uní un cinquè.³⁷ La resposta del Capítol a la Junta Provincial, doncs, anà en aquest sentit; els canonges s'arribaren a escudar en allò que disposava la mateixa ordre de les Corts en establir que s'havia de recollir el metall dels particulars i interpretaren que la idea de l'emissor de la instrucció era que es completàs aquesta operació abans de reclamar les joies dels temples.³⁸

El 2 de maig, el lliurament de la plata de la Catedral de Mallorca encara no s'havia fet efectiva, la qual cosa feu que el capità general del Regne es queixàs al vicari general de la diòcesi mallorquina. Aquest expressà personalment al Capítol la seva determinació a fer valer la seva autoritat eclesiàstica per evitar que la controvèrsia amb les autoritats s'agreujàs i l'òrgan col·legiat decidí posposar la decisió final fins al dia següent.³⁹ La intercessió del vicari general tengué finalment un resultat positiu per a les autoritats civils que demandaven la plata catedralícia per a fer moneda: el 3 de maig s'aprovà el lliurament de les llànties de plata a través del canonge arxiver, Pere Josep Molinas, i la comunicació de la notícia al vicari general perquè la trametés al capità general.⁴⁰

Joies tarragonines i valencianes

En plena efervescència bèl·lica i recollida de plata per a la fabricació de moneda, arribaren a la Catedral de Mallorca dos tresors procedents de sengles catedrals peninsulars que corregueren sorts molt diferents, malgrat que, en ambdós casos, es perseguia la finalitat d'allunyar, tant com fos possible, els metalls preciosos de l'abast dels francesos.

El Capítol de la Catedral de Tarragona envià una carta, datada el 14 de juny de 1810, al Capítol de la Catedral de Mallorca en què li demanava poder trametre-li al-

35. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 234 v.

36. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 252 v. – 253.

37. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 234 v. i 240.

38. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 240.

39. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 254 – 254 v.

40. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 256.

gues de les seves joies perquè quedassin custodiades al temple illenc i evitar que caiguessin en mans dels francesos. A penes dues setmanes més tard, el Capítol mallorquí debaté aquesta petició, accedí a fer-se'n càrrec “de la forma en què li fos possible” i designà els canonges Joan Dameto i Pere Josep Molinas per fer les gestions oportunes per aconseguir l'encàrrec.⁴¹ Aquest patrimoni fou retornat a les màximes autoritats capitulars tarragonines el 6 de novembre de l'any següent, quan es trobaven refugiades a Mallorca fugint de l'ocupació francesa.⁴² Sembla que tant les autoritats eclesiàstiques com el tresor tarragonins encara romandrien a Mallorca una temporada, segurament fins al retrocés evident de les tropes napoleòniques a Catalunya: el 20 de desembre de 1813, el Capítol mallorquí lloga una carta tramesa pel de Tarragona i datada el 9 del mateix mes (només dos dies abans de la signatura del Tractat de Valençay, que posava fi a la guerra) en què agraïa haver custodiat els vasos sagrats i els reliquiariis de la catedral tarragonina en la Catedral de Mallorca.⁴³

A penes dos anys més tard de rebre la plata tarragonina, el Capítol de la Seu rebé una inusual petició de la Junta Superior Provincial de Balears: el seu vicepresident, Bartomeu Rullan, sol·licità a l'òrgan catedralici que acceptàs custodiar la plata que s'havia enviat des de la Catedral de València. Després d'una breu deliberació en la sessió del 17 de febrer de 1812, el Capítol acceptà la petició i comissionà l'arxiver, el canonge Pere Josep Molines, perquè trobàs el lloc més adient.⁴⁴

Menys de tres mesos més tard, l'11 de maig, el canonge arxiver comunicà a la resta del Capítol que el comissionat pel lliurament de la plata valenciana li havia informat que havia de posar aquestes joies a disposició del capità general de l'exèrcit a Balears perquè aquest les lliuràs al comissari de guerra, Manuel Cizur de Azanza.⁴⁵ Finalment, el 25 de maig, els canonges arxiver (Pere Josep Molinas) i obrer (Llorenç Monserrat) lliuraren a l'autoritat civil les dinou caixes que contenien el tresor valencià. Aparentment, aquest patrimoni catedralici havia romàs a la Catedral de Mallorca sota la custòdia de Pere Vicenç Calvo, qui a més n'havia confeccionat l'inventari complet, el qual es conserva a les actes capitulars.⁴⁶ Entre aquestes joies, s'hi trobava una custòdia processional gòtica, obra de Joan de Castellnou i datada el 1442, que, com tantes altres de gran valor històric, acabaren foses en la seca ambulat.⁴⁷

41. ACM. 01-10-ACA064 (1808-1810), p. 286 v – 288.

42. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 140.

43. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 495.

44. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 199 v.

45. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 256 v. i 268.

46. ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 262 – 267 v.

47. Revista *Catedral de Valencia*, núm. 3. València, 2010, p. 102.

CONCLUSIONS

Com en altres moments històrics,⁴⁸ la recol·lecció de plata per a la fabricació de moneda durant la Guerra del Francès feu sorgir importants tensions entre l'estament eclesiàstic i l'autoritat civil a Mallorca. En aquest episodi, l'interès de l'Església en general i de la Catedral de Mallorca en particular per conservar les seves riqueses i el seu patrimoni, de gran valor artístic i històric, topà amb les necessitats de les autoritats civils de satisfer les necessitats d'una població que s'havia vist sobtadament incrementada d'una forma considerable en rebre una munió de desplaçats peninsulars que fugien del conflicte armat.

La resposta immediata de la Catedral davant els requeriments de l'autoritat civil es pot jutjar des de diversos punts de vista. Tot i que, d'entrada, es pot adjectivar com insolidària i absolutament insensible amb les creixents necessitats de la població seglar, cal tenir en compte que el temple més important de la diòcesi mallorquina era dipositària d'un tresor de gran rellevància històrica i artística, format sovint per autèntiques joies de l'art medieval. El Capítol al·ludeix a una manca d'autoritat moral per decidir-ne l'eliminació física perquè constituïa una herència rebuda dels seus predecessors a la qual atorguen una propietat divina. Tal vegada es pot presumir algun tipus de sensibilitat cultural vers un patrimoni tan preat, però segurament seria més encertat i menys ingenu apuntar al valor crematístic de les joies com al motiu últim per negar-se o, si més no, dificultar-ne el lliurament a les autoritats per convertir-les en moneda. Està clar que la pèrdua d'un tresor tan valuós significava la pèrdua de riquesa i, en conseqüència, de poder. Cal reconèixer, però, que la contribució econòmica de la Catedral a les necessitats governamentals fou molt considerable: al final de la guerra, es valoraren en un total de 2.646.995 reials de billó i 17 maravedisos, que incloïen les donacions voluntàries (75.151 reials i 28 maravedisos), les donacions forçoses (1.523.620 reials i 25 maravedisos) i els préstecs no reintegrats i el delme benefical (1.048.232 reials i 32 maravedisos),⁴⁹ tot i que aquestes quantitats ja inclouen la valoració de tota la plata que finalment hagueren de lliurar per convertir-la en moneda.

Quant als dos tresors aliens que la Catedral de Mallorca custodià durant el conflicte, resulta curiós observar el destí contraposat que els esperava a cada un d'ells. Per una banda, les joies de la Catedral de Tarragona eludiren la fosa en uns moments en què el lliurament de la plata era obligat per als seglars i les institucions eclesiàstiques. Tot sembla indicar que la petició de custòdia i el transport es dugueren a terme amb la màxima discreció i que les autoritats civils ni tan sols no n'arribaren

48. Un altre exemple seria la recol·lecció de plata que tengué lloc, anys després, amb motiu de l'epidèmia de febre groga a Palma, en què els grans canelobres de Joan Matons estigueren a una passa de ser fosos, també per a fabricar moneda. Jaume BOADA SALOM: *Les monedes de 30 sous mallorquins de 1821*. Palma, 2007.

49. ACM. 01-10-ACA066 (1814-1816), p. 119-3 i 119-4.

a tenir constància. A més, resulta significatiu el fet que les joies es retornassin als seus custodis legítims (segurament també d'una forma discreta) molt poc temps abans que s'iniciàs la controvèrsia entre l'autoritat civil i el Capítol mallorquí perquè aquest lliuràs la plata catedralícia mallorquina per encunyar moneda. Si la Junta Superior Provincial hagués sabut que la Catedral de Mallorca custodiava un altre tresor, molt probablement l'hauria pressionat enèrgicament perquè també li fos lliurat i no hauria permès que fos retornat al Capítol tarragoní. Per contra, és evident que el fet que el tresor de la Catedral de València arribàs a la de Mallorca mitjançant una petició de custòdia temporal provinent de l'autoritat civil, el condemnà des de l'inici a una irremissible destrucció; encara que sembli clar que tant la col·lecta com la destinació final del tresor devia comptar amb el vist-i-plau del Capítol valencià, segurament aquest es veié empès per la urgent situació que travessava València davant l'ocupació francesa.

BIBLIOGRAFIA I FONTS

Jaume BOADA SALOM: "Els encunyys mallorquins del Museo de la Casa de la Moneda". *Acta Numismàtica* 40. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 2010, 165-193.

Joaquín Maria BOVER: *Historia de la Casa Real de Mallorca y noticia de las monedas propias de esta isla*. Palma, 1855.

Álvaro CAMPANER I FUERTES: "Algo sobre monedas". *Revista Balear de Literatura, Ciencias y Arte*, Imprenta de Felipe Guasp y Vicenç. Palma, 1874, tom 3, 70-74.

Álvar CAMPANER I FUERTES: *Numismática Balear*. Palma, 1879.

Juan LLABRÉS BERNAL: *Noticias y relaciones históricas de Mallorca – Siglo XIX*. Tom I. Sociedad Arqueológica Luliana. Palma, 1958.

Antonio OROL PERNAS: "Nueva moneda mallorquina de doce dineros – 1808". *Acta Numismàtica* 11. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics. Barcelona, 1981.

Pere d'Alcàntara PENYA I NICOLAU: "Monedas corrientes o en uso en la isla de Mallorca". *Revista Balear de Literatura, Ciencias y Arte*, tom 2. Palma, 1873, 22-26.

Xavier SANAHUJA I ANGUERA: *La Seca del Principat de Catalunya (1809-1814)*, Museu d'Art i Història de Reus. Reus, 2003.

Diario de Mallorca, 3 de juny de 1811.

Revista Catedral de Valencia, núm. 3. València, 2010.

Actes Capitulars de l'Arxiu Capitular de Mallorca (ACM).

ANNEX DOCUMENTAL

Nota de l'autor:

La publicació de l'inventari d'un tresor d'una catedral important sempre representa un punt d'interès per als estudiosos en art i en altres matèries perquè sol incloure obres d'orfebreria més o menys elaborades i pertanyents, en una bona part, a períodes de gran rellevància històrica i artística com l'Edat Mitjana i l'Edat Moderna. Però si molts dels objectes inclosos en aquest inventari foren destruïts i ja no existeixen físicament, aquest interès es pot veure considerablement incrementat. En el cas que ens ocupa, alguns d'aquests objectes, com ara certes relíquies, reflecteixen força sovint les creences religioses i la mentalitat de les persones que els reteren culte; a més, no tots foren destruïts: se'n salvà, almenys, el famós "Sant Calze" custodiat actualment amb zel a la Catedral de València i que apareix esmentat a l'inventari en la línia que diu "Un Cofrecito de plata, que contiene un Caliz de Agata, que sirvió en la Cena del Señor", en el calaix 9. Per tots aquests motius, hem considerat un valor afegit transcriure en aquest treball l'inventari dels objectes que formaven part del tresor de la Catedral de València i que es traslladà a Mallorca per ser transformats en moneda. La signatura del document original és:

Sant Calze (Catedral de València)

ACM. 01-10-ACA065 (1811-1813), p. 262 – 267 v.

Ynventario de la Plata de la Catedral de Valencia que se ha traido á esta Ysla en diez, y nueve Cajones.

1º. Cajon

Un Jarro de Plata.

Una Corona con rayos de Luz de Plata.

Dos Bandejas redondas de Plata sobredorada.

Otras dos idem de plata blanca.

Otras dos de Filigrana de Plata.

Tres Palanganas de Plata con Pico, y Asas.

Una Mitra de Plata con colgantes, varias piedras, y un hilo de Aljofar de la que faltan algunos granos.

Dos bandejas de plata sobredorada con esmaltes azules.

Dos bandejas de plata con estrellas.

Otras dos idem aconchadas.

Una Mitra Episcopal bordada de oro.

Una Cruz de plata sobredorada con esmaltes azules.

Un Atril de plata.

Una tiara de plata, con una Bola y Cruz por remate.

Una Corona de plata con piedras verdes, y encarnadas.

Dos Jarros de plata, el uno todo sobredorado, y el otro con algunos perfiles sobredorados.

Un Jarro de plata sobredorada con bajos relieves.

Otro Jarro de plata laboreado.

Dos Bandejas de plata sobredoradas con varias conchas en forma de relieves.

Dos Bandejas de plata redondas con una flor dorada en el Centro.

Dos Bandejas de Plata ovaladas con ramos dorados, y en medio una Corona con E y C.

Dos Jarros de Plata con perfiles dorados, y mascarones debajo de las Asas.

Un Misal forrado en plata, metido en una Caja de terciopelo carmesí.

Dos Bandejas de plata sobredorada con ramos, y pajaritos esmaltados.

Dos Bandejas de plata ovaladas con Calados.

Una Bandeja de plata ovalada, y con labores.

Una linterna de plata dentro de un Cajon con tres piezas, una Cifra letra M y Corona.

Quatro Candeleros pequeños de plata con pie quadrado.

Un escudo de plata con las armas de la Yglesia Cathedral de Valencia sobredoradas.

Un Puntero de plata.

Un Baculo episcopal con siete piezas de plata sobredorada.

Una Sacra de plata sobredorada en forma de Relicario.

Un Busto de medio cuerpo al parecer del Beato Ribera de plata con pectoral de esmeraldas, una piedra gruesa de color de sangre, y su diadema de plata.

Cajon 2º

Contiene un Cofre aforrado por dentro de terciopelo Carmesí con tres Cantaros de plata, para los Santos Oleos, sostenida la tapa del Cofre con galones de oro.

Cajon 3º

Una Paz de Oro esmaltado con algunos diamantes, y la efigie del Niño Jesus sentado.

Un Relicario de plata sobredorada con piedras verdes, que parecen esmeraldas con reliquia de Sn. Franco. de Borja.

Un Relicario antiguo de plata sobredorada y esmaltes con reliquias de San Lucas, y otros Santos.

Una Lamina de plata con una carta de Sn. Ygnacio, y un retrato del mismo santo, y pie de madera con chapa de plata.

Un relicario de plata sobredorada de Sn. Pedro Pasqual.

Un Relicario en forma de triangulo de plata sobredorada con Reliquias de Sta. Barbara.

Una Caja aforrada en tafilete que contiene una Cadena grande que parece de oro, con una Cruz de Carlos 3º guarnecida de brillantes, y un retrato gravado en una piedad morada.

Una bolsa de terciopelo Carmesí con parte del cilicio de San Luis Beltran.

Una Biblia de Sn. Vicente Ferrer.

Un Relicario de plata sobredorada que contiene un pañito empapado en la Sangre de nuestro Redentor.

Un Relicario de plata con Columnas, y un relicario pequeño de otro dentro con leche de la Virgen.

Un Relicario de plata sobredorada con una vertebra de San Luis Obispo.

Un Relicario de bronce sobredorado con Reliquias de las once mil Virgenes.

Otro idem de bronce con Reliquia de Sn. Blas.

Un Relicario grande de plata sobredorada con la Camisa del Niño Jesus, que labró la Virgen, un Niño Jesús sobre la Cupula, y dos Cristales rotos.

Cajon 4º

Un Relicario de plata sobredorada con reliquia de los Stos. Martires Abdon,

y Senen.

Un Cofrecito de plata con dos monedas del mismo metal de las que recibió Judas por la Venta de Jesu-Christo.

Un Relicario de plata sobredorada con reliquia de un brazo y mano de Sn. Lucas Evangelista.

Cajon 5º

Un Relicario de plata, ó bronce sobredorado, ó de oro con esmaltes y reliquia del Beato Andres Hibernon.

Un Relicario de plata sobredorada esmaltado que contiene diferentes reliquias.

Un Relicario de plata sobredorada con el Hueso de un muslo de Sn. Jorge Martir.

Un Relicario de plata sobredorada que contiene reliquia de Sn. Mauro Martir.

Cajon 6º

Un Cajoncito, que contiene una urna de plata con Cristales, y dentro la Capa de Sn. Vicente Ferrer.

Cajon 7º

Una urna de plata sobredorada con Cristales, que contiene el Cuerpo de un Sto. Niño Ynocente de los que mandó degollar Herodes.

Cajon 8º

Un Cofre de plata sobredorada con esmaltes, y cristales que contiene los Huesos de Sn. Luis Obispo.

Cajón 9º

Un Relicario de plata sobredorada sostenido por dos Angeles guarnecido de perlas con un pedazo de la vestidura de nuestro Señor Jesu-Christo.

Unas Vinagreras de plata sobredorada, y filigrana blanca, con tapaderas, campanilla, y platillo.

Un Relicario de plata sobredorada con reliquia de Sn. Estevan.

Otro idem con una bombita de Cristal, y reliquia de la esponja con que dieron los Judios Yel y Vinagre á Jesu Christo.

Otro idem con esmaltes que contiene un tovillo de Sn. Matias Apostol.

Un Niño Jesus de Madera con Corona de plata sobredorada con perlas, y piedras.

Un Relicario de plata sobredorada con un peyne de filigrana al parecer de oro, sostenido por dos Angeles y guarnecido de varias piedras (le falta una)

y contiene Cabellos de la Virgen Santísima.

Un Relicario de plata sobredorada con un pedazino de la Capa de Sn. Joseph.

Otro Relicario de plata sobredorada que contiene una forma consagrada, y los Corporales de la Yglesia de Aviñon.

Otro idem con un dedo de Sn. Vicente Ferrer.

Otro idem con dos puertas gravadas, y un Crucifijo por remate, contiene varias reliquias.

Una Arquita de plata, con otra de oro dentro, que contiene varias reliquias.

Un viril de oro con la Cruz rota.

Un Cofrecito de plata, que contiene un Caliz de Agata, que sirvio en la Centa del Señor.

Dos Vinagreras de plata sobredoradas, con picos de Aguila.

Un Relicario pequeño con un Cristal en forma de tubo, que contiene varias reliquias.

Cajon 10

Una tabla con chapa de plata con una Carta de Sn. Vicente Ferrer.

Un Relicario de plata con filetes dorados contiene reliquias de Sn. Pasqual Baylon.

Una Virgen de plata sobredorada con el Niño Jesus en brazos, corona, y relicario guarnecido de piedras.

Una Ymagen de Sn. Bartolome de plata sobredorada con corona, y relicario en el pecho con piedras.

Un Relicario de plata sobredorada, de forma piramidal, esmaltado, y un vidrio roto con reliquias de Sn. Cosme, y Sn. Damian.

Una Ymagen de Sn. Pedro Apostol de plata sobredorada con las llaves, y Corona, y reliquia del mismo Sto. en el pecho.

Un Relicario en forma piramidal de plata sobredorada con esmaltes, contiene reliquias de Sn. Gregorio Magno.

Otro idem el pie esmaltado, Cupula, y Caña de Cristal con reliquia de Sn. Andres Apostol.

Cajon 11

Un Caldero para agua bendita de plata sobredorada con su Assa.

Una pieza de plata aconchada con Asas, y Pie en forma de Copa, cuyo uso se ignora.

Otra idem calada del tamaño de la anterior con asas, y encima dos piezas sueltas cuyo uso se ignora.

Un platillo, y Campanilla de plata sobredorada.

Varias chapas de plata sueltas, que son parte del Altar Mayor, que se han pe-

sado y pesan mil quinientas, y quinze onzas y media.

Cajon 12

Una naveta con un caracol Nacar, con pie de plata sobredorada, sostenido por dos Faunos.

Un Caliz de oro con su patena, y cucharitoa, guarnecido de diamantes, rubies, y esmeraldas, metido en un estuche.

Una Paz de plata sobredorada columnas blancas y figuras de bajo relieve.

Un Relicario con pie de plata sobredorada guarnecido de piedras, un cristal en medio con un lignum Crucis y una Espina de la Corona de Jesu-Christo, y una Cruz suelta guarnecida de perlas, que pertenece á este relicario.

Un Relicario de plata sobredorada en quatro columnas un Angelito en la Cupula, y dentro un relicario con una Espina de la Corona de Jesu-Christo.

Un Caliz de plata con patena sobredorada.

Otro idem de plata sobredorada con su patena, y Angeles al pie en estuche de Madera.

Otro idem de plata sobredorada con su patena, primorosas filigranas, y seis Apostoles esmaltados.

Otro idem de plata con varias efigies sobredoradas, y patenas de los mismo.

Una Sacra de plata sobredorada cerrada con puertas de lo mismo, y un Crucifijo por remate.

Una Cruz de plata sobredorada en forma patriarcal que contiene un gran pedazo de lignum Crucis.

Una urna de madera dorada con Cristales, y reliquias de Sn. Valentiniano Martir, y otros Martires.

Otra idem con reliquias de Sn. Eusebio Martir.

Otra idem con reliquias de Sn. Saturnino Martir.

Cajon 13

Un Sn. Sebastian de plata sobredorada, y pie de madera con reliquia del Sto.

Un Relicario de madera con chapa de plata, contiene reliquias de Sn. Vicente Martir.

Una Ymagen de Sn. Leonardo de plata, cadena sobredorada pie de ebano con un escudo de armas de plata.

Un Relicario de madera con chapa de plata, reliquia de Sn. Vicente Ferrer.

Un Relicario de plata sobredorada con un hueso de Sn. Jorge Martir.

Un Relicario de plata sobredorada esmaltado con varios escudos de Armas echura gotica, le falta una figura debajo de una Corona.

Una estatua de un Angel de plata sobredorada con sus Alas de lo mismo, esmaltes, y un vaso de filigrana en las manos, que contiene mirra, ó incienso de los Reyes Magos.

Una Caja de plata sobredorada, esmaltes azules, que contiene varias reliquias. Un Relicario de madera con chapa de plata, y tres Cristales, que contienen tres reliquias.

Un Relicario en forma de brazo de plata sobredorada escudos esmaltados contiene reliquias de Sn. Jorge Martir.

Un Relicario de madera chapa de plata, y tres Cristales con reliquias de Sn. Nicolas de Bari y Sta. Apolonia.

Una estatua de Sn. Estevan de plata con su palma dorada del mismo metal, pie de ebano y reliquia del Sto.

Un Relicario echura gotica de plata sobredorada, esmaltado con un tubo de Cristal atravesado, que contiene un pedazo de la Capa de Sn. Jorge Martir.

Cajon 14

Un Sombrero del Apostol Sn. Jayme el Mayor de plata sobredorada, y cordones de Oro.

Un Relicario de plata sobredorada con varias piedras, y perlas, con tres perlas menos, contiene reliquias de Sn. Jorge.

Una Mitra de Sn. Luis Obispo de Tolosa de Oro, y plata, con esmaltes, guarnecida de perlas, y piedras de varios colores, le faltan siete piedras de los colgantes.

Un Busto de Sn. Luis idem de plata sobredorada esmaltado, y varias piedras en el pecho con peana de chapa de plata, y un relicario en ella guarnecido de piedras, que contiene la Calavera del Sto.

Cajon 15

Un Relicario de plata con perfiles dorados, tubo de Cristal, que contiene un hueso de los Stos. Martires Turolenses.

Un Relicario de bronce dorado, quadrado, y con Columnas, y dentro de ellas una reliquia de Sn. Joseph Oriol en relicario de plata sostenido por dos Angeles.

Otro del mismo metal, y echura, que contiene reliquias del Bto. Gaspar Bono.

Otro del mismo metal, y echura con reliquias del B°. Nicolas Factor.

Un relicario de plata en forma de Cruz de primorosa filigrana, contiene un lignum Crucis.

Un relicario de oro guarnecido de perlas y piedras con el pie de plata sobredorada y esmaltes, contiene espinas de la Corona de nuestro Sor. Jesu-Christo.

Una estatua de Sn. Lorenzo Martir de plata sobredorada armas esmaltadas que contiene reliquias del Sto.

Un Busto de Sto. Thomas de Villanueva de plata, filetes dorados, Mitra de

plata dorada guarnecida de perlas, y piedras, el manto atrochado con una piedra grande encarnada, que contiene la Calavera del mismo Sto.

Cajon 16

Una Caja de madera con una Mitra dentro bordada de oro aljofar, y varias piedras.

Otra Caja con los colgantes de dicha Mitra, y el mismo bordado.

Un Relicario esmaltado en forma quadrada, columnas de Cristal, que contiene reliquias de Sn. Vicente Martir.

Un Caliz de Oro con su patena guarnecido de diamantes, esmeraldas, y rubies, en Caja de terciopelo.

Una estatua de Sn. Sempronio de Madera sobredorada con reliquias del mismo Sto.

Un Busto de Santiago el Mayor de Chapa de plata dorada con conchas de Peregrino, y reliquia en la Cabeza del mismo Sto.

Cajon 17

Una estatua grande de la SS. V. de plata sobredorada con Corona del mismo metal, guarnecida de piedras, perlas, y un diamante, muy maltratada, y le faltan algunas piezas, una diadema de plata sobredorada adornada de Angeles, en dicha estatua hay dos braceletes, y una pieza en el pecho de Oro, con varias perlas, y piedras, un Niño Jesus en los brazos con Corona, y Cruz todo de plata, y un ramo de azucenas pintado de verde del mismo metal.

Cajon 18

Siete pilastras, y Cornisas del Altar mayor aforradas en Laminas de plata.

Cajon 19

La gran custodia de magnifica echura de plata sobredorada, Oro, perlas, y piedras preciosísimas.

NOTA

Como este Ynventario se ha formado sin asistencia de Peritos en el arte de metales, es muy probable, que se haya padecido alguna equivocacion en graduar alguna pieza de las que estan sobredoradas por de plata, siendo de bronce, ó de oro, por lo que á su entrega debe reconocerlas el Contraste, y con su declaracion rectificar el Ynventario, si se hubiese padecido alguna equivocacion.

Palma 26 de Febrero de 1812.

[rúbrica]

Pedro Victe. Calbo

El infrasto. Certifico que todas las alajas y demas que comprehende este Ynventario se me entregaron pro el Ittmo. Cabildo de esta Sta. Yg^a. por mano de los Sres. Dn. Pedro Josef Molinas Canonigo Archivero, y Dn. Lorenzo Monserrat Canonigo Obrero bien y exactamte. asi como las recibieron, y por ser asi lo firmo en Palma 25 de Mayo de 1812.

[rúbrica]

Pedro Victe. Calbo

LÀMINA

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3a

Fig. 3b

Revers comú

Fig. 4

Fig. 5